

Slutningen på komedien

New York City inden uskylden gik tabt. Foto : creative commons

ANMELDELSE / 11.06.10

"A Gate at the Stairs" er en forrygende 9/11-roman. Nogle bøger kunne ikke være skrevet anderledes. Det er tilfældet med A Gate at the Stairs, der er propfyldt med hints og tilsyneladende uundgåelige sammenhænge, hvis tydelighed gror og gror – også efter endt læsning. Eneste anke bliver således, at bogen hænger for godt sammen.

Niels Borchert Holm

At Lorrie Moore er blandt USA's mest seriøse og humoristiske forfattere, er svært at bestride. Moore, der hovedsageligt er kendt for sine noveller, har da også brugt elleve år på at skrive *A Gate at the Stairs*, der bedst kan kategoriseres som et panoramablik over USA post-9/11. Den forfriskende forskel fra andre bøger med samme ambition er perspektivet: Hvor analysen typisk leveres gennem en new yorker, måske en mand i midtvejskrise, måske en journalist, måske fraskilt, fortæller Moore gennem noget så ukosmopolitisk som den tyveårig collegepige Tassie Keltjin fra Midtvesten, der aldrig har været ombord på et fly. Ikke engang indenrigs.

Romanens ramme er Tassie tilbageblik på hendes 20. leveår tilbragt på college i Troy, også kaldet 'Midtvestens Athen.' Historien begynder i december 2001, hvor hun bliver hyret som babysitter for det

østkyst-sofistikerede ægtepar, Sarah Brink og Edward Thornwood. De er i gang med at adoptere, og tidligt i bogen kommer en håndfuld *grand themes* på den måde i spil, som hudfarve, kønsroller, ægteskab, opdragelse, krig, økonomisk fordeling og regionale forskelle i USA.

Allerede ved første møde med en bortadopterende mor og adoptionsfirmaets mellemmand fornemmer man uligevægten mellem Sarah og Edward i Projekt Adoption og Ægteskab: Edward har ikke tid, hvorfor Sarah har medbragt Tassie. Ved andet møde, hvor det lykkes Sarah at adoptere en mulatbaby, møder Tassie for første gang Edward, da han selvsikkert dukker op midt i mødet. Velkommen til festen, race og ægteskab. Før den bortadopterende mor, Bonnie, dukker op, briefer Roberta fra adoptionskontoret Sarah om babyen og moren, så handlen ikke stranded på misforståelser:

Og her sænkede Roberta sin stemme. "Bonnie vil bare stille et par spørgsmål. Hendes bekymring er religion. Babyen er allerede døbt, men Bonnie vil garanteres, at hun også bliver konfirmeret." Og her sænkede Roberta sit hoved, og hendes s'er fik en hvislen: "*Ikke bindende, selvfølgelig.*" Hun genfandt sin normale tone og hvad der for mig lignede en advokats holdning. Kasteskift op gennem ryggen.

"Det ville du ikke have et problem med, vel?"

"Det tror jeg ikke," sagde Sarah.

Og ganske rigtig, det kan Sarah godt love:

"Jeg vil bare min lille pige det bedste," sagde Bonnie bestemt. "Vil du opdrage hende katolsk?"

"Selvfølgelig," løj Sarah, som lænede sig frem og klappede Bonnies hånd.

Sarah Brink og Edward Thornwood repræsenterer det nordøstlige kosmopolit-Amerika, som Tassie aldrig har været i nærheden af som datter af en kartoffelbonde i en lille by i Midtvesten. Edward er "en slags akademiker", og Sarah driver en dyr, fransk restaurant, der med Tassies ord "serverede ting, der lyder som instrumenter – timbales, quenelles – gad vide, hvad de var." Og for at sætte trumf magtforholdet, så leverer Tassies far kartofler til Sarahs restaurant, så ingen er i tvivl om hierarkiet Tassie og ægteparret imellem, Midtvesten og Østkysten. Sarah og Edward er de politisk korrekte Demokrater, der er hypersensitive over for al ulighed – så meget, at de betaler adoptionskontoret separat ("Edward og jeg deler det her lige over," sagde Sarah [...]) "Vi foretrækker at tingene er lige mellem os.")

Ægteskabet viser sig nu hurtigt at være mindre lige end konstrueret, og Tassie der indledningsvis lod sig fascinere af ægteparrets på overfladen fantastiske tilværelse, lærer med tiden at afkode tegnene. Måske er *the simple life* ikke så anderledes alligevel.

Da den adopterede baby en dag bliver kaldt *nigger* af en gruppe unge på gaden, opretter Sarah en støttegruppe for "farvede" mennesker, hvor "vi skal diskutere ting og forene vores styrker og dele vores historier og planlægge kollektive aktioner og alt det lort." Hvis Lorrie Moore var ti år yngre, ville Sarah helt sikkert også have startet en Facebook-gruppe.

“ The Asian owners let me linger over my books and stay as long as I wanted to: ‘Take your tie! No lush!’

9/11-angrebene fylder *umiddelbart* meget lidt i bogen, tiden taget i betragtning, men ligesom alt andet, siver det ned og påvirker alle, om de vil det eller ej. Tassie, der ved historiens begyndelse fandt angrebene ”både nære og fjerne” bliver direkte berørt af krigen mod terror, fordi hendes bror med en lille portion tøven og voldsom ligegyldighed melder sig til hæren efter sin high school-afslutning, da han er af den opfattelse, at ”USA vist nok har vundet krigen”, så han forventer en fredelig tid og efterfølgende statslig betalt collegeuddannelse.

Hvis historien virker rodet og en anelse anstrengende med sine tunge emner, er det min skyld. Plotlinjer og karakterer er så tæt vævet sammen, at de svært lader sig gengive uden at afsløre den totale sammenhæng. Når det lykkes Moore at bringe sine læsere så vidt omkring tematisk, kan hun takke sin stramme komposition. Ingen karakters handling er overflødig, ingen replik til overs. Desuden er Moores humor, der i perioder placerer bogen på grænsen til satire, nøglen til at fordøje så meget på så få sider. Gennem hele historien har hun plantet letfordøjelige vittigheder, der knytter sig til de alvorlige emner (I får dem på original-sproget, der skal professionelle folk til at oversætte det vid):

“When I was a freshman there was a girl in my dorm named Rachel. Because her dad was black and her mom was white, her friends called her Inter-Rachel. She would always laugh.”

Og

”The Asian owners let me linger over my books and stay as long as I wanted to: ‘Take your tie! No lush!’”

Og

”I’ve registered for another literature survey – Brit lit from 1830 to 1930 – Intro to Sufism, Intro to Wine Tasting, a music appreciation course titled Soundtracks to War Movies, a geology course called Dating Rocks.” The Sufism did not throw him.

”Dating rocks?”

”I need to learn!” I said, laughing.

God vind til den danske oversætter, skulle det blive forsøgt. Gør det ikke, kan man dog uden problemer læse bogen i originalversion, for humoren tenderer slapstick og er letgenkendelig for alle med grundlæggende kendskab til det engelske sprog og amerikansk kultur. Men forveksl ikke *A Gate at the*

Stairs med en letlæst komedie! Dens mission er dyb og alvorlig, og ambitionen er at tackle centrale emner i den nyere amerikanske historie. Som for at undgå misforståelser, lader Moore sin hovedperson reflektere over forholdet mellem tragedie og komedie:

”Engang tænkte jeg, at de lykkelige og romantiske romaner, der endte med et bryllup, var helt forkerte, at de havde udeladt den mest interessante del af historien. Men nu var jeg gået tilbage til at tænke, nej, brylluppet *var* slutningen. Det var slutningen på komedien. Det er sådan man ved, at det var en komedie. Slutningen på komedien var begyndelsen for alt andet.”

Alt i alt er bogen en læseoplevelse udover det sædvanlige med sin satirisk-præcise analyse af USA i det første år af brydningstiden efter 9/11. Eneste anke forbliver, at tingene synes at passe for godt sammen. Lorrie Moore har komponeret sin fortælling, hvor alt påvirker alt, og intet er til overs, så stramt, at det i nogle tilfælde virker uvirkeligt. Men, troværdige sammenhænge eller ej, *A Gate at the Stairs* er sjov, skarp og absolut læseværdig.

FAKTA

Lorrie Moore: *A Gate at the Stairs* (2009), 322 sider, Faber and Faber